

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 10ης Σεπτεμβρίου 2009*

Στην υπόθεση C-457/07,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 228 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 9 Οκτωβρίου 2007,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την S. Pardo Quintillán και τον M. P. Guerra e Andrade, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Πορτογαλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον L. Inês Fernandes, επικουρούμενο από τους N. Ruiz και C. Farinhas, advogados,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász και Γ. Αρέστη, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Μαΐου 2009,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

¹ Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο:

- να διαπιστώσει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2005, C-432/03, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (Συλλογή 2005, σ. I-9665), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 228, παράγραφος 1, ΕΚ,

- να υποχρεώσει την Πορτογαλική Δημοκρατία να της καταβάλει χρηματική ποινή ύψους 34 542 ευρώ ανά ημέρα καθυστέρησης στην εκτέλεση της προπαρατεθείσας απόφασης Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, από της δημοσίευσης της παρούσας απόφασης και μέχρι εκτέλεσης της προπαρατεθείσας απόφασης Επιτροπή κατά Πορτογαλίας,
- να υποχρεώσει την Πορτογαλική Δημοκρατία να της καταβάλει κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 6 060 ευρώ, πολλαπλασιαζόμενο επί τον αριθμό των ημερών που παρήλθαν από την ημερομηνία εκδόσεως της προπαρατεθείσας απόφασης Επιτροπή κατά Πορτογαλίας και μέχρι την ημερομηνία συμμορφώσεως του κράτους μέλους αυτού στην εν λόγω απόφαση ή την ημερομηνία δημοσίευσεως της ανά χείρας αποφάσεως, και
- να καταδικάσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- ² Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών (ΕΕ 1989, L 40, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 93/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 220, σ. 1, στο εξής: οδηγία 89/106), τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα «προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών», κατά την έννοια της οδηγίας 89/106, μπορούν να διατίθενται στην αγορά μόνον εάν είναι κατάλληλα για τη χρήση για την οποία προορίζονται, εάν δηλαδή έχουν χαρακτηριστικά τέτοια ώστε το έργο στο οποίο θα ενσωματωθούν, συναρμολογηθούν, εφαρμοσθούν ή εγκατασταθούν να μπορεί, εφόσον αυτό έχει ορθώς σχεδιαστεί και κατασκευαστεί, να ικανοποιήσει τις βασικές απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 της οδηγίας, όπου και όταν τα εν λόγω έργα διέπονται από ρυθμίσεις που περιέχουν τέτοιες απαιτήσεις.

- 3 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106 προβλέπει ότι οι βασικές αυτές απαιτήσεις απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας ως στόχοι. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν ορισμένα χαρακτηριστικά των έργων σχετικά με τη μηχανική αντοχή και ευστάθεια, την πυρασφάλεια, την υγιεινή, την υγεία και το περιβάλλον, την ασφάλεια χρήσης, την προστασία κατά του θορύβου, την εξοικονόμηση ενέργειας και τη συγκράτηση θερμότητας.
- 4 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη θεωρούν κατάλληλα προς χρήση τα προϊόντα τα οποία επιτρέπουν στα έργα στα οποία χρησιμοποιούνται να πληρούν τις βασικές απαιτήσεις, όταν τα προϊόντα αυτά φέρουν το σήμα ΕΚ το οποίο βεβαιώνει ότι ανταποκρίνονται στα εθνικά πρότυπα τα οποία μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιο εναρμονισμένα πρότυπα και ότι ανταποκρίνονται στην ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση και στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές για τις οποίες τεκμαίρεται ότι πληρούν τις βασικές απαιτήσεις.
- 5 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει:

«Ελλείψει τεχνικών προδιαγραφών, όπως ορίζονται στο άρθρο 4, για ένα συγκεκριμένο προϊόν, το κράτος μέλος προορισμού θεωρεί, μετά από αίτηση για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ότι το προϊόν αυτό που έχει υποβληθεί σε επιτυχείς δοκιμές και ελέγχους που έχει διεξαγάγει αναγνωρισμένος οργανισμός του κράτους μέλους παραγωγής του προϊόντος, είναι σύμφωνο με τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις, εφόσον αυτές οι δοκιμές και οι έλεγχοι έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις μεθόδους που ισχύουν στο κράτος μέλος προορισμού ή με μεθόδους που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από αυτό το κράτος μέλος.»

- 6 Σύμφωνα με το άρθρο 1 της αποφάσεως 3052/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί διαδικασίας αμοιβαίας πληροφόρησης σχετικά με τα εθνικά μέτρα παρέκκλισης από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 321, σ. 1), τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για κάθε μέτρο το οποίο παρεμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία ή τη διάθεση στην αγορά ορισμένου μοντέλου ή τύπου προϊόντος που έχει νομίμως κατασκευαστεί ή διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον το μέτρο αυτό έχει ως άμεσο ή έμμεσο αποτέλεσμα γενική απαγόρευση ή μη χορήγηση άδειας διάθεσης στην αγορά ή την τροποποίηση του μοντέλου ή τύπου του σχετικού προϊόντος, προκειμένου να διατεθεί ή να παραμείνει στην αγορά, ή απόσυρση από την

αγορά. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 3052/95, η κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών γίνεται εντός 45 ημερών από την ημερομηνία που ελήφθη το εν λόγω μέτρο.

- 7 Στη διάρκεια του Φεβρουαρίου 2004, θεσπίστηκαν διάφορα ευρωπαϊκά πρότυπα σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές που εφαρμόζονται στους σωλήνες πολυαιθυλενίου PEX.

Η εθνική νομοθεσία

- 8 Κατά το άρθρο 17 του γενικού κανονισμού περί αστικών δομικών έργων (Regulamento Geral das Edificações Urbanas), που θεσπίστηκε με το νομοθετικό διάταγμα 38/382, της 7ης Αυγούστου 1951 (*Diário do Governo*, σειρά I, αριθ. 166, της 7ης Αυγούστου 1951, στο εξής: RGEU), όπως ίσχυε πριν την έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, η χρήση νέων υλικών ή οικοδομικών μεθόδων για τα οποία δεν υπάρχουν επίσημες προδιαγραφές ούτε επαρκής πρακτική πείρα εξαρτάται από την προηγούμενη γνώμη του Laboratório Nacional de Engenharia Civil (εθνικού εργαστηρίου έργων πολιτικού μηχανικού, στο εξής LNEC).
- 9 Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Υπουργού Δημοσίων Έργων της 2ας Νοεμβρίου 1970 (*Diário do Governo*, σειρά II, αριθ. 261, της 10ης Νοεμβρίου 1970, σ. 7834) και της 7ης Απριλίου 1971 (*Diário do Governo*, σειρά II, αριθ. 91, της 19ης Απριλίου 1971, σ. 2357), μόνον τα πλαστικά υλικά που έχουν εγκριθεί από το LNEC μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο δίκτυο υδρεύσεως.
- 10 Η οδηγία 89/106 μεταφέρθηκε στο πορτογαλικό δίκαιο με το νομοθετικό διάταγμα 113/93, της 10ης Απριλίου 1993 (*Diário da República I*, σειρά A, αριθ. 84, της 10ης Απριλίου 1993).

- 11 Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, όπως τροποποιήθηκε από το νομοθετικό διάταγμα 139/95, της 14ης Ιουνίου 1995 (*Diário da República I*, σειρά Α, αριθ. 136, της 14ης Ιουνίου 1995), καθώς και το νομοθετικό διάταγμα 374/98, της 24ης Νοεμβρίου 1998 (*Diário da República I*, σειρά Α, αριθ. 272, της 24ης Νοεμβρίου 1998), προέβλεπε ότι, κατόπιν αιτήσεως κατασκευαστή εγκατεστημένου σε κράτος μέλος ή του αντιπροσώπου του, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και ελλείψει τεχνικών προδιαγραφών, τα προϊόντα θεωρούνται σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις που έχουν θεσπιστεί κατά τη Συνθήκη ΕΚ, εφόσον έχουν υποβληθεί σε επιτυχείς δοκιμές και ελέγχους που έχει διεξαγάγει αναγνωρισμένος οργανισμός του κράτους μέλους παραγωγής του προϊόντος σύμφωνα με μεθόδους που ισχύουν στην Πορτογαλία ή με μεθόδους που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από το Instituto Português da Qualidade (Πορτογαλικό Ινστιτούτο Ποιότητας).

Η απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας και το ιστορικό της

- 12 Στη διάρκεια του 2000, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία από μια πορτογαλική επιχείρηση της οποίας είχε απορριφθεί αίτηση για τη χορήγηση της απαιτούμενης άδειας ενσωμάτωσης στο υδραυλικό σύστημα κτιρίου σωλήνων πολυαιθυλενίου PEX που είχαν εισαχθεί από την Ιταλία και την Ισπανία, με την αιτιολογία ότι οι σωλήνες αυτοί δεν είχαν εγκριθεί από το LNEC. Όταν η εν λόγω επιχείρηση ζήτησε από το LNEC βεβαίωση ισοτιμίας των αλλοδαπών πιστοποιητικών που είχε στην κατοχή της, το LNEC την πληροφόρησε ότι η αίτησή της για τη χορήγηση βεβαιώσεως ισοτιμίας του χορηγηθέντος από το Istituto Italiano dei Plastici (στο εξής: ΙΙΡ) πιστοποιητικού έπρεπε να απορριφθεί, με το αιτιολογικό ότι ο οργανισμός αυτός δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Τεχνικών Εγκρίσεων στον τομέα των Δομικών Κατασκευών, ούτε είναι από τους οργανισμούς με τους οποίους το LNEC έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας.
- 13 Η Επιτροπή, αφού απηύθυνε έγγραφο οχλήσεως και, εν συνεχεία, αιτιολογημένη γνώμη στην Πορτογαλική Δημοκρατία, άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως με την οποία υποστήριξε ότι το κράτος μέλος αυτό, υποβάλλοντας, βάσει του άρθρου 17 του RGEU, τους σωλήνες πολυαιθυλενίου που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη σε διαδικασία εγκρίσεως χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα πιστοποιητικά εγκρίσεως που χορηγούν αυτά τα κράτη μέλη και παραλείποντας να ενημερώσει την Επιτροπή για το μέτρο αυτό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ, καθώς και από τα άρθρα 1 και 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 3052/95.

- 14 Το Δικαστήριο, με τη σκέψη 33 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, υπενθύμισε, καταρχάς, ότι οι επίδικοι σωλήνες δεν αποτελούν αντικείμενο ούτε εναρμονισμένου προτύπου ούτε ευρωπαϊκής τεχνικής έγκρισης ούτε εθνικής τεχνικής προδιαγραφής αναγνωριζόμενης σε κοινοτικό επίπεδο κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106.
- 15 Εν συνεχεία, το Δικαστήριο συνήγαγε από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, κατά το οποίο τα κράτη μέλη επιτρέπουν στο έδαφός τους τη διάθεση στην αγορά των εν λόγω προϊόντων, εφόσον ανταποκρίνονται στα όσα ορίζουν εθνικές διατάξεις που είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη, ότι εκ της οδηγίας προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εξαρτούν τη διάθεση στην αγορά εντός του εδάφους τους ενός προϊόντος του τομέα των δομικών κατασκευών που δεν καλύπτεται από τεχνικές προδιαγραφές εναρμονισμένες ή αναγνωριζόμενες στο κοινοτικό επίπεδο παρά μόνον από την τήρηση εθνικών διατάξεων που συνάδουν προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη και ιδίως προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που θέτουν τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψεις 34 και 35).
- 16 Συναφώς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η απαίτηση προηγούμενης εγκρίσεως ενός προϊόντος, προκειμένου να βεβαιωθεί η καταλληλότητά του για συγκεκριμένη χρήση, όπως και η άρνηση αναγνωρίσεως της ισοτιμίας των πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος παρεμποδίζουν την πρόσβαση στην αγορά του κράτους μέλους εισαγωγής και, συνεπώς, πρέπει να θεωρούνται ως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 28 ΕΚ (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 41).
- 17 Όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον ένα μέτρο, όπως το άρθρο 17 του RGEU, είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό της προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, καίτοι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να υποβάλουν ένα προϊόν που έχει εγκριθεί σε άλλο κράτος μέλος σε νέα διαδικασία ελέγχου και εγκρίσεως, οι αρχές των κρατών μελών υποχρεούνται πάντως να συμβάλλουν στη χαλάρωση των ελέγχων του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Συνεπώς δεν δικαιούνται να απαιτούν, αν αυτό δεν είναι αναγκαίο, τεχνικές ή χημικές αναλύσεις ή δοκιμές εργαστηρίου όταν οι ίδιες αναλύσεις και δοκιμές έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος και τα πορίσματά τους είναι στη διάθεση των αρχών αυτών ή μπορούν, αν το ζητήσουν, να τα έχουν στη διάθεσή τους (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 46).

- 18 Το Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε ότι η αυστηρή τήρηση της υποχρέωσης αυτής απαιτεί ενεργή στάση εκ μέρους του εθνικού οργανισμού στον οποίο έχει υποβληθεί αίτηση εγκρίσεως ενός προϊόντος ή αναγνώρισεως της ισοτιμίας ενός πιστοποιητικού που έχει εκδώσει ο οργανισμός εγκρίσεως άλλου κράτους μέλους, έκρινε ότι, εν προκειμένω, το LNEC αρνήθηκε να αναγνωρίσει την ισοτιμία του πιστοποιητικού που είχε εκδώσει το ΙΡ χωρίς να ζητήσει από την αιτούσα επιχείρηση τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή της και που θα του επέτρεπαν να εκτιμήσει τη φύση του πιστοποιητικού που είχε εκδώσει το ΙΡ και χωρίς να επικοινωνήσει με το τελευταίο προκειμένου να λάβει τις πληροφορίες αυτές (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψεις 47 και 48).
- 19 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι οι πορτογαλικές αρχές, εξαρτώντας, βάσει του άρθρου 17 του RGEU, τη χρησιμοποίηση του επιδικού προϊόντος από μια διαδικασία εγκρίσεως χωρίς να λάβουν υπόψη το πιστοποιητικό που είχε εκδώσει ένας οργανισμός εγκρίσεως σε άλλο κράτος μέλος και χωρίς να ζητήσουν από την αιτούσα επιχείρηση ή από τον οργανισμό αυτό τις αναγκαίες πληροφορίες, παρέβησαν το καθήκον συνεργασίας που απορρέει, στο πλαίσιο αιτήσεως εγκρίσεως ενός προϊόντος εισαγομένου από άλλο κράτος μέλος, από τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 49).
- 20 Όσον αφορά τις συγκεκριμένες απαιτήσεις από τις οποίες εξαρτάται η έγκριση των επιδικών σωλήνων στην Πορτογαλία, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι για να δικαιολογείται ένα σύστημα προηγούμενης διοικητικής εγκρίσεως, τη στιγμή μάλιστα που παρεκκλίνει από τις θεμελιώδεις ελευθερίες, πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια που δεν δημιουργούν διακρίσεις και είναι γνωστά εκ των προτέρων, με τρόπο ώστε να οριοθετείται η άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως των εθνικών αρχών και να μην ασκείται η εξουσία αυτή κατά τρόπο αυθαίρετο (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 50).
- 21 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στο μέτρο που το άρθρο 17 του RGEU προβλέπει μόνον ότι η χρήση νέων υλικών ή μεθόδων κατασκευής για τα οποία δεν υπάρχουν επίσημες προδιαγραφές ούτε επαρκής πείρα εξαρτάται από την προηγούμενη ευνοϊκή γνώμη του LNEC, η διάταξη αυτή δεν ανταποκρίνεται σ' αυτές τις απαιτήσεις (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 51).

- 22 Το Δικαστήριο απεφάνθη, κατ' ακολουθία, ότι η πορτογαλική ρύθμιση, υποβάλλοντας τους επιδίκους σωλήνες σε διαδικασία εγκρίσεως όπως αυτή που προβλέπει το άρθρο 17 του RGEU, δεν τηρεί την αρχή της αναλογικότητας και κατά συνέπεια αντιβαίνει στα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 52).
- 23 Καθόσον οι αποφάσεις που έλαβαν οι πορτογαλικές αρχές βάσει του RGEU και των υπουργικών αποφάσεων της 2ας Νοεμβρίου 1970 και της 7ης Απριλίου 1971 είχαν, σε τελική ανάλυση, ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της χρήσεως των εν λόγω σωλήνων και έπρεπε, συνεπώς, να θεωρηθούν ως «μέτρο» κατά την έννοια του άρθρου 1 της αποφάσεως 3052/95, αλλά δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη, επίσης, τις υποχρεώσεις που υπέχει από την απόφαση αυτή (απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψεις 58 και 60).
- 24 Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο, με το διατακτικό της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, έκρινε ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας εγκρίσεως, βάσει του άρθρου 17 του RGEU, πιστοποιητικά εγκρίσεως εκδοθέντα από άλλα κράτη μέλη για σωλήνες πολυαιθυλενίου εισαχθέντες από αυτά τα κράτη μέλη και παραλείποντας να ενημερώσει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για το μέτρο αυτό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ, καθώς και από τα άρθρα 1 και 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 3052/95.

Το ιστορικό της υπό κρίση διαφοράς

- 25 Στις 10 Ιανουαρίου 2006, οι πορτογαλικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την έκδοση από τον Υπουργό Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Επικοινωνιών, στις 23 Δεκεμβρίου 2005, της αποφάσεως 1726/2006 περί καταργήσεως των αποφάσεων της 2ας Νοεμβρίου 1970 και της 7ης Απριλίου 1971 (*Diário da República*, σειρά II, αριθ. 16, της 23ης Ιανουαρίου 2006).

- 26 Η υπουργική απόφαση 1726/2006 προέβλεπε, στα σημεία 2 και 3, ότι τα συστήματα πλαστικών σωλήνων για τη διανομή νερού προοριζόμενου για ανθρώπινη κατανάλωση που ανταποκρίνονται σε ευρωπαϊκά πρότυπα που έχουν μεταφερθεί στην Πορτογαλία πρέπει να πιστοποιούνται από τους οργανισμούς έγκρισης ως ανταποκρινόμενα στις βασικές απαιτήσεις. Κατά το σημείο 3 της αποφάσεως αυτής, η αναγνώριση πιστοποιητικών πιστότητας που έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93. Δυνάμει των σημείων 4 και 5 της εν λόγω αποφάσεως, ελλείψει ευρωπαϊκών προτύπων που να έχουν μεταφερθεί στην Πορτογαλία, τα προϊόντα πρέπει να εγκρίνονται από το LNEC, οπότε στην περίπτωση αυτή μπορούν να λαμβάνονται υπόψη, αιτήσεις του φορέα που ζητεί την έγκριση και σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, δοκιμές και έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος.
- 27 Με έγγραφο οχλήσεως της 4ης Ιουλίου 2006, η Επιτροπή δήλωσε στις πορτογαλικές αρχές ότι η υπουργική απόφαση 1726/2006 δεν εξασφάλιζε την πλήρη εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας. Πρώτον, δεδομένου ότι οι υπουργικές αποφάσεις έχουν κατώτερη τυπική ισχύ από τα νομοθετικά διατάγματα στο πλαίσιο της ιεραρχίας των νομικών κανόνων, η απόφαση 1726/2006 δεν κατήργησε το άρθρο 17 του RGEU, το οποίο εξακολουθούσε να εξαρτά τη χρήση ορισμένων υλικών από την προηγούμενη γνώμη του LNEC, χωρίς να προβλέπει τη δυνατότητα να ληφθούν υπόψη δοκιμές και έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη. Εξάλλου, η υπουργική αυτή απόφαση δεν περιείχε καμία αναφορά στο άρθρο 17 του RGEU. Δεύτερον, η εν λόγω απόφαση ανέφερε μόνον τα συστήματα σωλήνων για τη διανομή νερού που ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά πρότυπα, παραλείποντας να αναφερθεί στους μεμονωμένους σωλήνες. Επιπλέον, όσον αφορά τη διαδικασία εγκρίσεως των συστημάτων σωλήνων που δεν ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά πρότυπα, η απόφαση 1726/2006 προέβλεπε ότι οι δοκιμές και οι έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος μπορούσαν να ληφθούν υπόψη, χωρίς, ωστόσο, να επιβάλλει οποιαδήποτε υποχρέωση συναφώς. Τρίτον, οι πορτογαλικές αρχές δεν κοινοποίησαν τα μέτρα που έλαβαν σχετικά με τους επιχειρηματίες που θίγονται από την εθνική νομοθεσία την οποία το Δικαστήριο έκρινε ως αντίθετη στα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ.
- 28 Στις 18 Οκτωβρίου 2006, η Επιτροπή, θεωρώντας ότι οι αιτιάσεις που διατύπωσε με το έγγραφο οχλήσεως εξακολουθούσαν να ισχύουν, απήυθυνε στην Πορτογαλική Δημοκρατία αιτιολογημένη γνώμη με την οποία την κάλεσε να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, το αργότερο μέχρι τις 18 Δεκεμβρίου 2006.

- 29 Η Πορτογαλική Δημοκρατία απάντησε στην εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη με έγγραφο της 12ης Ιανουαρίου 2007, ενημερώνοντας την Επιτροπή ότι, εν τω μεταξύ, είχε επιφέρει διευκρινίσεις στις εφαρμοστέες διατάξεις.
- 30 Καταρχάς, η απόφαση 1726/2006 είχε καταργηθεί με την απόφαση 19563/2006 του Υπουργού Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Επικοινωνιών της 4ης Σεπτεμβρίου 2006 (*Diário da República*, σειρά II, αριθ. 185, της 25ης Σεπτεμβρίου 2006), η οποία κάλυπτε όχι μόνον την έγκριση των συστημάτων σωληνώσεων, αλλά επίσης την έγκριση των σωλήνων και των εξαρτημάτων, ταυτόχρονα δε περιείχε σαφή αναφορά στο άρθρο 17 του RGEU και προέβλεπε ρητώς την υποχρέωση να λαμβάνονται υπόψη οι δοκιμές και οι έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη.
- 31 Εν συνεχεία, το νομοθετικό διάταγμα 4/2007 της 8ης Ιανουαρίου 2007 (*Diário da República*, σειρά I, αριθ. 5, της 8ης Ιανουαρίου 2007), είχε τροποποιήσει το άρθρο 9 του νομοθετικού διατάγματος 113/93 με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η αμοιβαία αναγνώριση, μεταξύ των κρατών μελών, των πιστοποιητικών πιστότητας, των δοκιμών και των ελέγχων, προς διευκόλυνση, ιδίως, των διαδικασιών εγκρίσεως.
- 32 Όσον αφορά το άρθρο 17 του RGEU, οι πορτογαλικές αρχές εξήγησαν ότι η εν λόγω διάταξη έπρεπε, εν πάση περιπτώσει, να ερμηνεύεται σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 19563/2006 και με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, το οποίο εγγυάται την πλήρη συνεργασία μεταξύ εθνικών οργανισμών. Οι πορτογαλικές αρχές προσέθεσαν ότι, κατόπιν διεξαγωγής των αναγκαίων ερευνών, δεν προέκυψε καμία περίπτωση μη κανονικής εφαρμογής του άρθρου 17 του RGEU εκ μέρους του LNEC. Τέλος, στο μέτρο που από της θεσπίσεως των ευρωπαϊκών προτύπων, τον Φεβρουάριο του 2004, μόνον κατ' εξαίρεση απαιτούνταν η έγκριση των σωλήνων και των εξαρτημάτων πολυαιθυλενίου, το LNEC είχε ακυρώσει όλα τα έγγραφα εγκρίσεων που αφορούσαν τα συστήματα πλαστικών σωληνώσεων τα οποία υπάγονταν στα εν λόγω πρότυπα.
- 33 Με έγγραφο της 17ης Αυγούστου 2007, οι πορτογαλικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 290/2007 της ίδιας ημερομηνίας (*Diário da República*, σειρά I, αριθ. 128, της 17ης Αυγούστου 2007), που τέθηκε σε ισχύ στις 18 Αυγούστου 2007 και το οποίο τροποποίησε το άρθρο 17 του

RGEU με την προσθήκη μιας παραγράφου, σύμφωνα με την οποία για την έγκριση από το LNEC πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι δοκιμές και οι έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος.

- 34 Επειδή η Επιτροπή δεν έμεινε ικανοποιημένη από την απάντηση των πορτογαλικών αρχών στην αιτιολογημένη γνώμη, άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

Εξελίξεις της υποθέσεως κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

- 35 Τον Μάιο του 2008, η Πορτογαλική Δημοκρατία γνωστοποίησε στο Δικαστήριο την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 50/2008 της 19ης Μαρτίου 2008 (*Diário da República*, σειρά I, αριθ. 56, της 19ης Μαρτίου 2008), που τέθηκε σε ισχύ στις 20 Μαρτίου 2008 και το οποίο τροποποίησε το άρθρο 17 του RGEU ως εξής:

«1. Τα κτίρια πρέπει να έχουν κατασκευασθεί και ανακαινισθεί έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις βασικές απαιτήσεις σχετικά με τη μηχανική αντοχή και ευστάθεια, την ασφάλεια κατά τη χρήση, την πυρασφάλεια, την υγιεινή, την υγεία και την προστασία του περιβάλλοντος, την προστασία κατά του θορύβου, την εξοικονόμηση ενέργειας και τη συγκράτηση θερμότητας, καθώς και σε άλλες απαιτήσεις που θεσπίζονται από τον παρόντα κανονισμό ή άλλη ειδική νομοθετική ρύθμιση σχετικά, ιδίως, με τη λειτουργικότητα, τη διάρκεια ζωής και άλλες απαιτήσεις.

2. Η ποιότητα, η φύση και ο τρόπος εφαρμογής των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή νέων κτιρίων και στις ανακαινίσεις πρέπει να είναι σύμφωνα με τους κανόνες περί κατασκευής και την εφαρμοστέα ρύθμιση και να διασφαλίζουν ότι τα κτίρια ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις και στις απαιτήσεις της παραγράφου 1, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του σχεδίου εκτελέσεως.

3. Η χρήση προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών σε νέα κτίρια ή σε ανακαινίσεις προϋποθέτει, βάσει της εφαρμοστέας νομοθεσίας, ότι αυτά φέρουν το αντίστοιχο σήμα ΕΚ ή, ελλείψει σήματος και υπό την επιφύλαξη αμοιβαίας αναγνώρισης, ότι πιστοποιείται η πιστότητα των προϊόντων αυτών προς τις ισχύουσες στην Πορτογαλία τεχνικές προδιαγραφές.

4. Την πιστοποίηση της πιστότητας προς τις ισχύουσες στην Πορτογαλία τεχνικές προδιαγραφές δύναται να ζητήσει κάθε ενδιαφερόμενος, συναφώς δε πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται υπόψη, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, της 10ης Απριλίου 1993, πιστοποιητικά πιστότητας προς τις τεχνικές προδιαγραφές που ισχύουν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Τουρκία ή σε συμβαλλόμενο στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο κράτος, καθώς και ενδεχόμενα θετικά αποτελέσματα ελέγχων και δοκιμών που έχουν πραγματοποιηθεί στο κράτος παραγωγής.

5. Στις περιπτώσεις στις οποίες τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών δεν πληρούν καμία από τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 και οσάκις η χρήση τους σε νέα κτίρια ή σε ανακαινίσεις ενέχει, ενδεχομένως, κινδύνους όσον αφορά την ικανοποίηση των κατά την παράγραφο 1 βασικών απαιτήσεων, η χρήση των προϊόντων αυτών προϋποθέτει την έγκρισή τους από το [LNEC], το οποίο, πάντως, απαλλάσσεται από τη σχετική υποχρέωση σε περίπτωση που τα προϊόντα αυτά συνοδεύονται από πιστοποιητικά πιστότητας που έχουν εκδοθεί από εξουσιοδοτημένο οργανισμό κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Τουρκία ή σε συμβαλλόμενο στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο κράτος και τα οποία βεβαιώνουν επαρκώς ότι οι εν λόγω απαιτήσεις ικανοποιούνται.

6. Την κατά την προηγούμενη παράγραφο έγκριση δύναται να ζητήσει κάθε ενδιαφερόμενος, το δε [LNEC] οφείλει πάντοτε να λαμβάνει υπόψη, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, της 10ης Απριλίου 1993, τα πιστοποιητικά πιστότητας που έχουν εκδοθεί και τις δοκιμές και τους ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί από εξουσιοδοτημένο οργανισμό κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Τουρκία ή σε συμβαλλόμενο στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο κράτος και να συνεργάζεται με τους οργανισμούς αυτούς για τη γνωστοποίηση και την ανάλυση των σχετικών πορισμάτων τους.

7. Η ανάγκη να επαναληφθεί οποιαδήποτε από τις δοκιμές και τους ελέγχους των παραγράφων 4 και 6 πρέπει να αιτιολογείται δεόντως από το [LNEC].

8. Η έγκριση χορηγείται εφόσον αποδεικνύεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει το παράρτημα I του νομοθετικού διατάγματος 113/93, της 10ης Απριλίου 1993.»

- ³⁶ Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή δήλωσε ενώπιον του Δικαστηρίου ότι, κατά την άποψή της, το εν λόγω νομοθετικό διάταγμα εξασφάλιζε, αφότου τέθηκε σε ισχύ, την πλήρη εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας.
- ³⁷ Συνεπώς, η Επιτροπή έπαυσε να ζητεί τον καθορισμό χρηματικής ποινής. Εντούτοις, ενέμεινε στο αίτημά της που αφορά την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού.

Επί της προσφυγής

- ³⁸ Μολονότι το άρθρο 228 ΕΚ δεν ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση, εντούτοις, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το συμφέρον της άμεσης και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου επιτάσσει ότι η εκτέλεση αυτή πρέπει να αρχίσει αμέσως και πρέπει να λήξει το συντομότερο δυνατόν (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2008, C-121/07, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2008, σ. I-9159, σκέψη 21 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ³⁹ Εξάλλου, κρίσιμος χρόνος για να εκτιμηθεί η ύπαρξη παραβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 228 ΕΚ είναι το χρονικό σημείο της λήξεως της προθεσμίας που τάχθηκε με την

εκδοθείσα δυνάμει της εν λόγω διατάξεως αιτιολογημένη γνώμη (βλ., ιδίως, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2009, C-109/08, Επιτροπή κατά Ελλάδα, Συλλογή 2009, σ. I-4657, σκέψη 15 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 40 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, κατά την ημερομηνία λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη δίμηνης προθεσμίας, ήτοι στις 18 Δεκεμβρίου 2006, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε ακόμη εκτελέσει την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας.
- 41 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή φρονεί ότι, μέχρι την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 50/2008, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας.
- 42 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προβάλλει μια πρώτη αιτίαση, κατά την οποία, πριν την ημερομηνία αυτή, οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 17 του RGEU και 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93 δεν εξασφάλιζαν την άρση του περιορισμού στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων που συνιστούσε η απαίτηση εγκρίσεως των προϊόντων για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές. Η Επιτροπή προβάλλει, επίσης, τέσσερις ειδικότερες αιτιάσεις όσον αφορά τη συμβατότητα της πορτογαλικής ρυθμίσεως με τις απαιτήσεις που απορρέουν από την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τον περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων που συνιστά η προβλεπόμενη από τα άρθρα 17 του RGEU και 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93 διαδικασία εγκρίσεως

- 43 Πρώτον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, πριν την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 50/2008, η απαιτούμενη κατά τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 17 του RGEU και 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93 έγκριση προϊόντων για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές συνιστούσε μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, κατά την έννοια του άρθρου 28 ΕΚ.

- 44 Απαντώντας στην αιτίαση αυτή, η Πορτογαλική Δημοκρατία παρατηρεί ότι, με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, το Δικαστήριο δεν αμφισβήτησε το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος δύναται να θεσπίζει, όσον αφορά τα προϊόντα για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές ούτε αμοιβαία αναγνώριση πιστοποιητικών, σύστημα εγκρίσεως όπως αυτό το οποίο προβλέπει το άρθρο 17 του RGEU. Συγκεκριμένα, αν το κράτος μέλος αυτό δεν προέβλεπε ένα τέτοιο σύστημα θα αθετούσε την υποχρέωση που υπέχουν, κατά την οδηγία 89/106, τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι χρησιμοποιούνται μόνον προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών τα οποία είναι κατάλληλα για τη χρήση για την οποία προορίζονται.
- 45 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, ασφαλώς, το Δικαστήριο, με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, έκρινε ότι η άρνηση ενός οργανισμού εγκρίσεως να βεβαιώσει, στο πλαίσιο διαδικασίας εγκρίσεως όπως αυτή που προβλέπει το άρθρο 17 του RGEU, την ισοτιμία ενός πιστοποιητικού που έχει εκδώσει οργανισμός εγκρίσεως άλλου κράτους μέλους συνιστά περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Εντούτοις, το Δικαστήριο, αφού εξέτασε κατά πόσον ένα τέτοιο μέτρο δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος, απεφάνθη, με τις σκέψεις 49 έως 52 της αποφάσεως αυτής, ότι αθέτηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 28 και 30 ΕΚ υφίστατο μόνον κατά το μέτρο που, αφενός, οι πορτογαλικές αρχές, στο πλαίσιο της επίδικης διαδικασίας εγκρίσεως, δεν είχαν λάβει υπόψη πιστοποιητικά που είχαν χορηγηθεί από άλλα κράτη μέλη και δεν είχαν ζητήσει από την αιτούσα επιχείρηση ή από τον άλλο οργανισμό εγκρίσεως τις αναγκαίες πληροφορίες και, αφετέρου, η εν λόγω διαδικασία εγκρίσεως, όπως αυτή προβλέπεται από την πορτογαλική ρύθμιση, δεν στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια που δεν δημιουργούν διακρίσεις και είναι γνωστά εκ των προτέρων.
- 46 Επομένως, από την εν λόγω απόφαση ουδόλως προκύπτει ότι κράτος μέλος αθετεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο για τον λόγο και μόνον ότι προβλέπει διαδικασία εγκρίσεως για τα προϊόντα για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές ούτε αμοιβαία αναγνώριση πιστοποιητικών πιστότητας.
- 47 Καθόσον η διαδικασία του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ πρέπει να θεωρείται ως ειδική ένδικη διαδικασία εκτελέσεως των αποφάσεων του Δικαστηρίου, δηλαδή ως

μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2005, C-304/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2005, σ. I-6263, σκέψη 92), στο πλαίσιο αυτής μπορούν να εξετασθούν μόνον οι αθετήσεις των υποχρεώσεων εκείνων που τα κράτη μέλη υπέχουν από τη Συνθήκη τις οποίες το Δικαστήριο έκρινε ως βάσιμες κατά το άρθρο 226 ΕΚ.

48 Επομένως, η πρώτη αιτίαση είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την παροχή μόνο στον κατασκευαστή ή στον εντολοδόχο του δικαιώματος να ζητεί την αναγνώριση πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη

Επιχειρήματα των διαδίκων

49 Η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής στρέφεται κατά του ότι, ελλείπει τεχνικών προδιαγραφών, μόνον ο κατασκευαστής του επίδικου προϊόντος ή ο εντολοδόχος του μπορούσε να ζητήσει την αναγνώριση πιστοποιητικών που έχουν εκδώσει οργανισμοί εγκρίσεως άλλων κρατών μελών, πράγμα που σήμαινε ότι οποιοσδήποτε άλλος επιχειρηματίας επιθυμούσε να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου 28 ΕΚ όφειλε να ζητήσει την έγκριση του εν λόγω προϊόντος.

50 Κατά την Πορτογαλική Δημοκρατία, η αιτίαση αυτή πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτη, καθόσον ο κανόνας αυτός περιλαμβανόταν ήδη στο άρθρο 9 του νομοθετικού διατάγματος 113/93, ως είχε αρχικώς, και η Επιτροπή ουδέποτε, πριν την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής, προέβαλε αντιρρήσεις κατά του ότι, για προϊόντα για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, μόνον ο κατασκευαστής ή ο εντολοδόχος του ζητεί πιστοποιητικό πιστότητας.

51 Ως προς την ουσία, η Πορτογαλική Δημοκρατία παρατηρεί ότι η εθνική νομοθεσία, παρέχοντας μόνον στον κατασκευαστή ή στον εντολοδόχο του το δικαίωμα να ζητήσει [την αναγνώριση] πιστοποιητικού πιστότητας, απλώς εξισώνει, αφενός, το σύστημα

πιστοποίησης πιστότητας ΕΚ το οποίο ίσχυε όσον αφορά τα προϊόντα για τα οποία υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές και το οποίο, σύμφωνα με την οδηγία 89/106 και τις πορτογαλικές διατάξεις περί της εφαρμογής της, προέβλεπε την παρέμβαση αποκλειστικά των ως άνω ενδιαφερομένων και, αφετέρου, το ισχύον σε περίπτωση ελλείψεως τεχνικών προδιαγραφών σύστημα πιστοποίησης πιστότητας προς τις εθνικές διατάξεις. Εν πάση περιπτώσει, αυτός ο περιορισμός του κύκλου των δικαιουμένων να ζητήσουν την αναγνώριση πιστοποιητικών εγκρίσεως καταργήθηκε με την τροποποίηση που επήλθε στο νομοθετικό διάταγμα 113/93 με το νομοθετικό διάταγμα 50/2008.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 52 Λαμβανομένων υπόψη των επιχειρημάτων της Πορτογαλικής Δημοκρατίας σχετικά με το απαράδεκτο της δεύτερης αιτιάσεως, είναι απαραίτητο να προσδιορισθούν οι αρχές υπό το πρίσμα των οποίων πρέπει να εξετασθούν οι αιτιάσεις που η Επιτροπή προβάλλει με την ασκηθείσα δυνάμει του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ προσφυγή.
- 53 Κατά τη διάταξη αυτή, εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι κράτος μέλος έχει αθετήσει υποχρέωσή του εκ της Συνθήκης και, εν συνεχεία, εάν η Επιτροπή κρίνει ότι το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν έλαβε τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση αυτή, η Επιτροπή συντάσσει, αφού παράσχει σ' αυτό το κράτος τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του, αιτιολογημένη γνώμη, διευκρινίζοντας τα σημεία στα οποία το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν έχει συμμορφωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου. Εάν το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου εντός της προθεσμίας που όρισε η Επιτροπή, τότε η Επιτροπή μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο.
- 54 Κατά συνέπεια, καίτοι η διαδικασία του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ πρέπει, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 47 ανωτέρω, να θεωρείται ως ειδική ένδικη διαδικασία εκτελέσεως των αποφάσεων του Δικαστηρίου, εντούτοις, η διαδικασία αυτή, όπως και εκείνη του άρθρου 226 ΕΚ, προϋποθέτει την τήρηση ορισμένης διαδικασίας.

- 55 Συναφώς, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, το έγγραφο οχλήσεως που η Επιτροπή απευθύνει σε κράτος μέλος και, ακολούθως, η αιτιολογημένη γνώμη που εκδίδει οριοθετούν το αντικείμενο της διαφοράς το οποίο, επομένως, δεν μπορεί μεταγενέστερα να διευρυνθεί. Πράγματι, η δυνατότητα του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του αποτελεί, ακόμη και αν αποφασίσει να μη τη χρησιμοποιήσει, βασική εγγύηση την οποία παρέχει η Συνθήκη, η δε τήρησή της συνιστά ουσιώδη τύπο για τη νομιμότητα της διαδικασίας αναγνώρισεως παραβάσεως κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, η αιτιολογημένη γνώμη και η προσφυγή της Επιτροπής πρέπει να στηρίζονται στις ίδιες αιτιάσεις που προβάλλονται με το έγγραφο οχλήσεως, με το οποίο η Επιτροπή κινεί την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Ιουνίου 2007, C-422/05, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2007, σ. I-4749, σκέψη 25, και της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-186/06, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2007, σ. I-12093, σκέψη 15).
- 56 Το ίδιο ισχύει για την προσφυγή που ασκείται κατ' εφαρμογή του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ, της οποίας το αντικείμενο οριοθετείται κατά την προβλεπόμενη από το εν λόγω άρθρο προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, υπό την έννοια ότι η Επιτροπή, με την προσφυγή της, δεν μπορεί να διευρύνει το αντικείμενο της διαφοράς προβάλλοντας νέες αιτιάσεις σε σχέση με τις προβαλλόμενες στην αιτιολογημένη γνώμη με την οποία η Επιτροπή διευκρίνισε τα σημεία στα οποία το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου περί διαπιστώσεως της παραβάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 14ης Μαρτίου 2006, C-177/04, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2006, σ. I-2461, σκέψεις 37 έως 39).
- 57 Βεβαίως, η επιταγή σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της προσφυγής που ασκείται βάσει των άρθρων 226 ΕΚ και 228, παράγραφος 2, ΕΚ πρέπει να οριοθετείται κατά την προβλεπόμενη από τα άρθρα αυτά προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία δεν μπορεί να φθάνει μέχρι το σημείο να απαιτείται σε κάθε περίπτωση απόλυτη σύμπτωση της παράθεσης των αιτιάσεων στο έγγραφο οχλήσεως, του διατακτικού της αιτιολογημένης γνώμης και των αιτημάτων της προσφυγής, εφόσον δεν έχει διευρυνθεί ή τροποποιηθεί το αντικείμενο της διαφοράς (βλ., ιδίως, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 226 ΕΚ, αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 2005, C-147/03, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2005, σ. I-5969, σκέψη 24, και της 8ης Δεκεμβρίου 2005, C-33/04, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 2005, σ. I-10629, σκέψη 37, καθώς και όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ, απόφαση της 14ης Μαρτίου 2006, Επιτροπή κατά Γαλλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 37).
- 58 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όταν επέρχεται νομοθετική τροποποίηση κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, η προσφυγή

μπορεί να αφορά εθνικές διατάξεις που δεν ταυτίζονται με εκείνες τις οποίες αφορούσε η αιτιολογημένη γνώμη (βλ. μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 2005, C-203/03, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2005, σ. I-935, σκέψη 29, και της 14ης Μαρτίου 2006, Επιτροπή κατά Γαλλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 38). Αυτό συμβαίνει, ιδίως, όταν, μετά τη διατύπωση της αιτιολογημένης γνώμης, το κράτος μέλος τροποποιεί τις εθνικές διατάξεις στις οποίες αυτή αναφέρεται, προς άρση των καθαυτούς αιτιάσεων περί μη εκτελέσεως της αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση.

- 59 Πάντως, η Επιτροπή δεν δύναται, στο πλαίσιο προσφυγής που ασκείται δυνάμει του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ, να επικρίνει εθνικές διατάξεις οι οποίες, καίτοι ήταν ήδη εφαρμοστέες κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, εντούτοις, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής δεν έγινε αναφορά σ' αυτές είτε ρητή είτε, όταν μεταξύ των διατάξεων αυτών και των πτυχών της εθνικής νομοθεσίας στις οποίες αναφέρεται η αιτιολογημένη γνώμη υπάρχει άμεση σχέση, σιωπηρή.
- 60 Συγκεκριμένα, καθόσον η Επιτροπή, με την αιτιολογημένη γνώμη που συντάσσει κατ' εφαρμογή του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ, υποχρεούται να διευκρινίσει τα σημεία στα οποία το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν έχει συμμορφωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση, το αντικείμενο της διαφοράς δεν μπορεί να επεκταθεί σε υποχρεώσεις οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στην αιτιολογημένη γνώμη, διότι τούτο θα συνιστούσε παράβαση ουσιώδους τύπου, η οποία θα έθιγε το νομότυπο της διαδικασίας.
- 61 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μολοντί η Επιτροπή, τόνισε, ασφαλώς, στο έγγραφο οχλήσεως και στην αιτιολογημένη γνώμη που αφορούν την υπό κρίση υπόθεση, ότι, κατά την άποψή της, οι τροποποιήσεις που η Πορτογαλική Δημοκρατία επέφερε στη νομοθεσία της δεν εξασφάλιζαν την πλήρη εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, εντούτοις, ούτε με το έγγραφο οχλήσεως ούτε με την αιτιολογημένη γνώμη αναφέρθηκε στον κανόνα που ορίζει ότι μόνον ο κατασκευαστής του προϊόντος ή ο εντολοδόχος του έχει δικαίωμα να ζητήσει την αναγνώριση των πιστοποιητικών πιστότητας.

- 62 Όπως όμως επισήμανε η Πορτογαλική Δημοκρατία, κατά τη λήξη της ορισθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας ο κανόνας αυτός περιλαμβανόταν, όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, γεγονός που σημαίνει ότι είχε εφαρμογή όχι μόνον κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που αφορά την υπό κρίση υπόθεση, αλλά και κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, χωρίς να έχει αποτελέσει αντικείμενο της μιας ή της άλλης από τις διαδικασίες αυτές.
- 63 Αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η αιτίαση που αντλείται από την ύπαρξη του εν λόγω κανόνα δεν μπορεί να κριθεί παραδεκτή με το σκεπτικό ότι αντιστοιχεί, στην πραγματικότητα, στην επίκριση που το Δικαστήριο, με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, διατυπώνει κατά της πορτογαλικής ρυθμίσεως, κατά το μέτρο που αυτή συνιστούσε περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων για κάθε επιχειρηματία που επιθυμούσε να χρησιμοποιήσει τα επίμαχα προϊόντα στην Πορτογαλία.
- 64 Συναφώς, πρέπει να διευκρινισθεί ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, το Δικαστήριο δεν εκλήθη να αποφανθεί ως προς το ζήτημα του κατά το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93 περιορισμού του κύκλου των δικαιουμένων να ζητήσουν την αναγνώριση πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη.
- 65 Επιπροσθέτως, η Επιτροπή, διευκρινίζοντας, κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας που οδήγησε στην υπό κρίση υπόθεση, τα σημεία στα οποία η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε συμμορφωθεί με την ως άνω απόφαση, δεν αναφέρθηκε στο ζήτημα του τυχόν ασυμβίβαστου της πορτογαλικής νομοθεσίας προς τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ, λόγω του ότι η νομοθεσία αυτή απαιτούσε, όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, όπως η αίτηση αναγνώρισεως πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη υποβληθεί είτε από τον κατασκευαστή του συγκεκριμένου προϊόντος είτε από τον εντολοδόχο του.

- 66 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή, επικρίνοντας με την προσφυγή της την πτυχή αυτή της πορτογαλικής νομοθεσίας, δεν περιορίστηκε συνεπώς στα σημεία και μόνο στα οποία, λαμβανομένης υπόψη της προπαρατεθείσας απόφασης Επιτροπή κατά Πορτογαλίας και σύμφωνα με την αιτιολογημένη γνώμη, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε συμμορφωθεί με την απόφαση αυτή.
- 67 Συγκεκριμένα, σκοπός της διαδικασίας του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ, όπως και της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 226 ΕΚ, είναι να παρασχεθεί στο οικείο κράτος μέλος η δυνατότητα να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο ή να προβάλει λυσιτελώς τους αμυντικούς του ισχυρισμούς κατά των αιτιάσεων που διατυπώνει η Επιτροπή όσον αφορά την εξακολούθηση της παραβάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, κατ' αναλογία, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-331/07, Επιτροπή κατά Ελλάδας, σκέψη 26).
- 68 Έτσι, στην αιτιολογημένη γνώμη και στην προσφυγή του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΕΚ, οι αιτιάσεις πρέπει να εκτίθενται κατά τρόπο συνεπή και ακριβή, ώστε να επιτρέπουν στο κράτος μέλος και στο Δικαστήριο να αντιληφθούν με ακρίβεια σε ποιο στάδιο βρίσκεται η εκτέλεση της διαπιστώνουσας την παράβαση αποφάσεως, πράγμα που συνιστά αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου το εν λόγω κράτος να μπορέσει να προβάλει λυσιτελώς τους αμυντικούς ισχυρισμούς του και το Δικαστήριο να διαπιστώσει την εξακολούθηση της εν λόγω παραβάσεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2007, C-199/04, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2007, σ. I-1221, σκέψη 21).
- 69 Επομένως, η δεύτερη αίτηση πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τον μη προσδιορισμό των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την έγκριση προϊόντων για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 70 Με την τρίτη αιτίαση, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η πορτογαλική νομοθεσία εξακολουθεί να μη συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, καθόσον δεν προσδιόρισε τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την έγκριση προϊόντων για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές. Συγκεκριμένα, ακόμη και μετά την τροποποίησή του με το νομοθετικό διάταγμα 290/2007, το άρθρο 17, παράγραφος 2, του RGEU περιορίστηκε να αναφέρει ότι οι εγκρίσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις δοκιμές και τους ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη, χωρίς να προσδιορίζει κανένα από τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται.
- 71 Επιπροσθέτως, από το γράμμα του άρθρου 17 του RGEU, ως έχει μετά την τροποποίηση αυτή, δεν μπορεί να συναχθεί ο αρμόδιος για την έκδοση της εγκρίσεως οργανισμός, στο μέτρο που το άρθρο αυτό, μετά την τροποποίησή του, δεν περιέχει πλέον αναφορά στην προηγούμενη γνώμη του LNEC.
- 72 Κατά την Πορτογαλική Δημοκρατία, η αιτίαση αυτή είναι απαράδεκτη, καθόσον δεν προβλήθηκε ούτε στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας ούτε κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που αφορά την υπό κρίση υπόθεση.
- 73 Εν πάση περιπτώσει, η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι τόσο το διάταγμα 1726/2006 όσο και το διάταγμα 19563/2006 εξασφαλίζουν την εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, στο μέτρο που προβλέπουν ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας εγκρίσεως προϊόντων για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, ο αρμόδιος εθνικός οργανισμός οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις δοκιμές και τους ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος. Ως προς τους σωλήνες πολυαιθυλενίου, μετά τη θέσπιση ευρωπαϊκών προτύπων, μόνο στην εξαιρετική περίπτωση που οι σωλήνες αυτοί δεν ανταποκρίνονται στα εν λόγω πρότυπα πρέπει να πιστοποιηθεί, στο πλαίσιο διαδικασίας εγκρίσεως, ότι είναι

ασφαλείς και κατάλληλοι για τη χρήση για την οποία προορίζονται. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στις οποίες είναι δύσκολο να προσδιοριστούν κριτήρια εγκρίσεως πέραν των βασικών απαιτήσεων, η εξέταση αυτή πραγματοποιείται υπό το πρίσμα των βασικών απαιτήσεων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της οδηγίας 89/106 και τίθενται σε εφαρμογή στην Πορτογαλία με το παράρτημα I του νομοθετικού διατάγματος 113/93. Συναφώς, η τροποποίηση του σημείου 8 του RGEU με το νομοθετικό διάταγμα 50/2008 είχε, επομένως, ως μοναδική συνέπεια να διευκρινισθεί ότι η διαδικασία εγκρίσεως διεξάγεται υπό το πρίσμα των εν λόγω βασικών απαιτήσεων.

- 74 Όσον αφορά τον μη προσδιορισμό του αρμόδιου οργανισμού για την έγκριση των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, η Πορτογαλική Δημοκρατία παρατηρεί ότι, ακόμη και αν κάποια στιγμή το άρθρο 17 του RGEU έπαυε να ορίζει ρητώς το LNEC ως αρμόδιο οργανισμό, πάντως, οι αρμοδιότητες του εν λόγω οργανισμού θα προέκυπταν, χωρίς αμφισβήτηση, από το σύνολο της εθνικής νομοθετικής ρύθμισης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 75 Όσον αφορά, αφενός, την αιτίαση που αντλείται από τον μη προσδιορισμό των κριτηρίων τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο εγκρίσεως την οποία εκδίδει το LNEC σύμφωνα με το άρθρο 17 του RGEU, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτίαση αυτή δεν προβλήθηκε από την Επιτροπή ούτε με το έγγραφο οχλήσεως ούτε με την αιτιολογημένη γνώμη που συνέταξε σε σχέση με την υπό κρίση υπόθεση, τα οποία, όσον αφορά τη διαδικασία εγκρίσεως, προσήπταν απλώς στην Πορτογαλική Δημοκρατία ότι τροποποίησε το νομοθετικό πλαίσιο με την έκδοση ενός διατάγματος, ήτοι του διατάγματος 1726/2006, αντί να τροποποιήσει το ίδιο το άρθρο 17 του RGEU, και, όσον αφορά το εν λόγω διάταγμα, ότι προβλέπει διατάξεις οι οποίες, πρώτον, ουδόλως αναφέρονται στο άρθρο 17, δεύτερον, δεν καλύπτουν τους μεμονωμένους σωλήνες και, τρίτον, δεν επιβάλλουν την υποχρέωση να λαμβάνονται υπόψη πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη.
- 76 Εν συνεχεία, οσάκις η Επιτροπή, με την προσφυγή της, επέκρινε τη διαδικασία εγκρίσεως του άρθρου 17 του RGEU, δεν επανέλαβε τις αιτιάσεις που είχε διατυπώσει κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, αλλά μόνον την αιτίαση που

αντλείται από τον μη προσδιορισμό των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας εγκρίσεως, αιτίαση η οποία δεν είχε, επομένως, αποτελέσει αντικείμενο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας.

- 77 Η Επιτροπή, πάντως, δεν μπορεί να διατυπώσει το πρώτον στο στάδιο της προσφυγής αιτίαση την οποία δεν προέβαλε κατά το προ της ασκήσεως της προσφυγής στάδιο, διότι άλλως θα διεύρυνε το αντικείμενο της προσφυγής και, συνεπώς, θα προσέβαλλε τα δικαιώματα άμυνας.
- 78 Η αιτίαση που αντλεί η Επιτροπή από τον μη προσδιορισμό των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως του άρθρου 17 του RGEU δεν μπορεί να κριθεί παραδεκτή για τον λόγο και μόνον ότι αντιστοιχεί στην επίκριση που διατύπωσε το Δικαστήριο, με τη σκέψη 50 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, όσον αφορά την έλλειψη αντικειμενικών κριτηρίων που να μην δημιουργούν διακρίσεις και να είναι γνωστά εκ των προτέρων και στα οποία να υπόκεινται οι επίμαχοι σωλήνες στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως.
- 79 Συγκεκριμένα, όταν η Επιτροπή, προσδιόρισε, κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που οδήγησε στην υπό κρίση υπόθεση, τα σημεία στα οποία η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε συμμορφωθεί με την εν λόγω απόφαση, δεν επικαλέστηκε ενδεχόμενη παράβαση των άρθρων 28 ΕΚ και 30 ΕΚ λόγω του ότι η πορτογαλική ρύθμιση, ακόμη και μετά τις επελθούσες στο μεταξύ τροποποιήσεις της, εξακολουθούσε να μην προσδιορίζει επαρκώς τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής.
- 80 Εξάλλου, η Επιτροπή ούτε με το έγγραφο οχλήσεως ούτε με την αιτιολογημένη γνώμη εξέτασε τις διατάξεις του νομοθετικού διατάγματος 113/93 στις οποίες παραπέμπουν τόσο το διάταγμα 1726/2006 όσο και το διάταγμα 19563/2006 όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο το LNEC λαμβάνει υπόψη, στο πλαίσιο διαδικασίας εγκρίσεως σωλήνων, δοκιμές και ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη.

- 81 Καθόσον η Επιτροπή, επικρίνοντας με την προσφυγή της αυτή την πτυχή της πορτογαλικής νομοθεσίας, δεν περιορίστηκε στα σημεία στα οποία, σύμφωνα με την αιτιολογημένη γνώμη, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε συμμορφωθεί με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, η αιτίαση αυτή πρέπει, συνεπώς, να θεωρηθεί απαράδεκτη.
- 82 Εξάλλου, όσον αφορά την αιτίαση ότι το άρθρο 17 του RGEU, όπως τροποποιήθηκε από το νομοθετικό διάταγμα 290/2007, δεν προσδιορίζει τον αρμόδιο οργανισμό για την έγκριση προϊόντων για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι η Επιτροπή δεν προέβαλε την αιτίαση αυτή κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, εντούτοις, αυτό εξηγείται από το ότι η εν λόγω αιτίαση αφορά διάταξη θεσπισθείσα από τις πορτογαλικές αρχές ως απάντηση στις επικρίσεις που διατύπωσε το θεσμικό αυτό όργανο κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία.
- 83 Πάντως, όπως υποστηρίζει η Πορτογαλική Δημοκρατία, η αιτίαση αυτή δεν είναι βάσιμη, δεδομένου ότι μετά την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 290/2007, το άρθρο 17 του RGEU πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με άλλες συναφείς εθνικές διατάξεις, όπως οι διατάξεις που προσδιορίζουν τις αρμοδιότητες που ανατίθενται στο LNEC, ιδίως, το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του νομοθετικού διατάγματος 304/2007 της 24ης Αυγούστου 2007 (*Diário da República*, σειρά I, αριθ. 163, της 24ης Αυγούστου 2007), από το οποίο προκύπτει ότι το LNEC συνιστά τον αρμόδιο οργανισμό.
- 84 Επομένως, η τρίτη αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτη και ως εν μέρει αβάσιμη.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την εφαρμογή, κατά την αναγνώριση πιστοποιητικών εκδοθέντων σε άλλα κράτη μέλη, κριτηρίων που δημιουργούν διακρίσεις

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 85 Με την τέταρτη αίτηση, η Επιτροπή μέμφεται την κατά το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93 εξάρτηση της αναγνώρισεως, στην Πορτογαλία, πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη από το αν αυτά πληρούν τα λεγόμενα κριτήρια της «τριπλής εθνικότητας», κατά τα οποία οι σχετικοί έλεγχοι και δοκιμές πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί στο κράτος κατασκευής σύμφωνα με τις μεθόδους που ισχύουν στην Πορτογαλία ή που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από έναν πορτογαλικό δημόσιο οργανισμό και στο πλαίσιο του πορτογαλικού συστήματος ποιότητας. Κατά την Επιτροπή, από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, αντίθετα προς τις απαιτήσεις που το Δικαστήριο διατύπωσε με τις σκέψεις 50 και 51 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, οι αποφάσεις περί εγκρίσεως των εν λόγω πιστοποιητικών δεν λαμβάνονταν με βάση αντικειμενικά κριτήρια που δεν δημιουργούν διακρίσεις.
- 86 Κατά την Πορτογαλική Δημοκρατία η αίτηση αυτή δεν είναι παραδεκτή, στο μέτρο που τα λεγόμενα κριτήρια της «τριπλής εθνικότητας» περιλαμβάνονταν στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, ως είχε αρχικώς, και η Επιτροπή ουδέποτε είχε προβάλει κάποια αντίρρηση συναφώς είτε κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που οδήγησε στην υπό κρίση υπόθεση είτε κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που οδήγησε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Δικαστηρίου ή κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής υποθέσεως.
- 87 Εν πάση περιπτώσει, ο κανόνας κατά τον οποίο, ελλείψει τεχνικών προδιαγραφών, ο αρμόδιος πορτογαλικός οργανισμός αναγνωρίζει τις δοκιμές και τους ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη μόνον αν έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις μεθόδους που ισχύουν στην Πορτογαλία ή που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από τον οργανισμό αυτό συνιστά απλώς μεταφορά του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106, η οποία σκοπεύει να εγγυηθεί την ασφάλεια των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές. Το γεγονός ότι ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται, επίσης, στις διαδικασίες εγκρίσεως που θεσπίζει το άρθρο 17 του RGEU, σκοπεύει ακριβώς στη διευκόλυνση της λήψεως υπόψη δοκιμών και ελέγχων που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 88 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν επέκρινε, ούτε με το έγγραφο οχλήσεως ούτε με την αιτιολογημένη γνώμη, την κατά την επίμαχη νομοθετική ρύθμιση εξάρτηση της βεβαιώσεως πιστότητας προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών, για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, όπως και την αναγνώριση πιστοποιητικών πιστότητας που έχουν εκδοθεί για τέτοια προϊόντα σε άλλα κράτη μέλη, από την απαίτηση τα προϊόντα αυτά να ανταποκρίνονται σε δοκιμές και ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί από αναγνωρισμένο οργανισμό του κράτους κατασκευής σύμφωνα με τις μεθόδους που ισχύουν στην Πορτογαλία ή που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από το Instituto Português da Qualidade.
- 89 Όπως επισήμανε όμως η Πορτογαλική Δημοκρατία, κατά τη λήξη της ορισθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, η απαίτηση αυτή περιλαμβανόταν, όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές, στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, το οποίο σκοπούσε στη μεταφορά του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106 στο πορτογαλικό δίκαιο. Μολονότι η απαίτηση αυτή ήταν εφαρμοστέα όχι μόνο κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που οδήγησε στην υπό κρίση υπόθεση, αλλά και κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που οδήγησε στην προπαρατεθείσα υπόθεση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, εντούτοις, δεν αποτέλεσε αντικείμενο καμιάς από τις διαδικασίες αυτές. Η τελευταία αυτή απόφαση ουδόλως εξετάζει τη μη συμβατότητα του νομοθετικού διατάγματος 113/93, ιδίως, του άρθρου του 9, παράγραφος 2, προς τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ.
- 90 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η αιτίαση που η Επιτροπή αντλεί από τα κριτήρια στα οποία πρέπει να ανταποκρίνονται οι δοκιμές και οι έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη δεν μπορεί να θεωρηθεί παραδεκτή με την αιτιολογία ότι, στην πραγματικότητα, ανταποκρίνεται στην επίκριση που διατύπωσε το Δικαστήριο, με τη σκέψη 51 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, όσον αφορά την έλλειψη αντικειμενικών κριτηρίων που να μη δημιουργούν διακρίσεις και να είναι γνωστά εκ των προτέρων στα οποία να πρέπει να υποβάλλονται οι επίμαχοι σωλήνες στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως του άρθρου 17 του RGEU.
- 91 Κατά το μέτρο που η Επιτροπή, επικρίνοντας, με την προσφυγή της, τις προϋποθέσεις αναγνωρίσεως που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 113/93, δεν περιορίστηκε στα σημεία ως προς τα οποία το Δικαστήριο,

με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, είχε διαπιστώσει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη, η τέταρτη αυτή αιτίαση πρέπει, ομοίως, να θεωρηθεί απαράδεκτη.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τη μη λήψη μέτρων σχετικά με τους επιχειρηματίες που θίγονται από την επίδικη εθνική νομοθετική ρύθμιση

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 92 Με την πέμπτη αιτίαση, η Επιτροπή φρονεί ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν προέβη σε εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, καθόσον παρέλειψε να λάβει μέτρα σχετικά με τους επιχειρηματίες που θίγονται από την επίδικη εθνική νομοθετική ρύθμιση. Συγκεκριμένα, παρά τα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσε το Δικαστήριο με τη σκέψη 48 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, η Πορτογαλική Δημοκρατία περιορίστηκε να βεβαιώσει ότι δεν διαπιστώθηκε καμία περίπτωση στην οποία η έγκριση των σωλήνων να μην έγινε δεκτή κατ' εφαρμογή διατάξεων αντίθετων προς τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ. Η Επιτροπή, υπενθυμίζοντας την εξουσία την οποία, όπως η ίδια η Πορτογαλική Δημοκρατία δέχθηκε, διαθέτουν οι πορτογαλικές διοικητικές αρχές να διατάσσουν αποδείξεις, υποστηρίζει ότι το κράτος μέλος αυτό όφειλε να μην περιοριστεί να θεωρήσει ότι η αιτούσα επιχείρηση, κατά το μέτρο που δεν ζήτησε την έγκριση των προϊόντων της, αλλά απλώς την αναγνώριση πιστοποιητικού εκδοθέντος στη Ιταλία, δεν επεδίωκε, στην πραγματικότητα, να λάβει μια τέτοια έγκριση.
- 93 Συναφώς, η Πορτογαλική Δημοκρατία παρατηρεί, καταρχάς, ότι, η Επιτροπή επικαλέστηκε τις περιστάσεις που το Δικαστήριο εξέθεσε στη σκέψη 48 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας με την προσφυγή της και μόνον.
- 94 Εν συνεχεία, το κράτος μέλος αυτό εξηγεί ότι από την ανταλλαγείσα μεταξύ του LNEC και της αιτούσας επιχειρήσεως αλληλογραφία προκύπτει ότι η εν λόγω επιχείρηση σε καμία περίπτωση δεν ζήτησε να κινηθεί διαδικασία εγκρίσεως των σωλήνων

πολυαιθυλενίου που σκόπευε να διαθέσει στο εμπόριο στην Πορτογαλία, αλλά ότι απλώς επιθυμούσε να θεωρηθούν ως επαρκή τα εκδοθέντα στην αλλοδαπή πιστοποιητικά τα οποία διέθετε και να μη υποβληθεί στη διαδικασία εγκρίσεως. Καθόσον το LNEC ουδεμία αίτηση περί εγκρίσεως είχε λάβει εκ μέρους της επιχειρήσεως αυτής, ούτε καν αίτηση περί παροχής πληροφοριών όσον αφορά τη διεξαγωγή της διαδικασίας εγκρίσεως, θα ήταν υπερβολικό να απαιτείται από το LNEC να υπενθυμίσει στην εν λόγω επιχείρηση τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες το εκδοθέν από το ΠΡ ή οποιοδήποτε άλλο πιστοποιητικό μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη χορήγηση πιστοποιητικού πιστότητας και, εφόσον παρίστατο σχετική ανάγκη, για την έγκριση των επίμαχων σωλήνων. Προς εξάλειψη, πάντως, κάθε αμφιβολίας, το LNEC ενημέρωσε την αιτούσα επιχείρηση, στις 12 Φεβρουαρίου 2008, ότι, από τινός, είχε πλέον τη δυνατότητα να διαθέτει τα επίμαχα προϊόντα στην εθνική αγορά χωρίς καμία απαίτηση προηγούμενης εγκρίσεως.

- 95 Τέλος, η Πορτογαλική Δημοκρατία, υπογραμμίζει ότι δεν διαπιστώθηκε καμία περίπτωση μη τηρήσεως της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας στον τομέα των διαδικασιών εγκρίσεως συστημάτων σωλήνων πολυαιθυλενίου ή εξαρτημάτων τους. Προσθέτει δε ότι η αιτούσα επιχείρηση θα μπορούσε να έχει ζητήσει, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, την αποκατάσταση της ζημίας που ενδεχομένως υπέστη στη διάρκεια του 2000 λόγω μη σύμφωνης εφαρμογής του άρθρου 17 του RGEU, πράγμα το οποίο δεν έπραξε.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 96 Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, καθόσον οι αιτιάσεις που είχε διατυπώσει η Επιτροπή κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία αφορούσαν και την εκ μέρους της Πορτογαλικής Δημοκρατίας παράλειψη λήψεως μέτρων για τους θιγόμενους από τη ρύθμιση που αποτέλεσε το αντικείμενο της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας επιχειρηματίες, το παραδεκτό της υπό κρίση αιτιάσεως δεν αμφισβητείται.
- 97 Όσον αφορά, εν συνεχεία, την εξέταση της ουσίας της αιτιάσεως αυτής, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή περιορίστηκε να υπενθυμίσει τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, χωρίς να παράσχει στο Δικαστήριο τα στοιχεία που είναι αναγκαία για να προσδιοριστεί συναφώς ο βαθμός συμμορφώσεως στην απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως (βλ., υπό την έννοια

αυτή, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, C-387/97, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 2000, σ. I-5047, σκέψη 73, και της 7ης Ιουλίου 2009, C-369/07, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 2009, σ. I-5703, σκέψη 74).

- 98 Η Επιτροπή δεν προσκόμισε, έτσι, κανένα στοιχείο ικανό να αποκρούσει τη διαβεβαίωση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας ότι, πλην της περιπτώσεως της επιχειρήσεως της οποίας η καταγγελία οδήγησε στην έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, δεν εντοπίστηκε καμία άλλη περίπτωση επιχειρήσεως η οποία να έχει αντιμετωπίσει δυσκολίες προκειμένου να επιτύχει την έγκριση προϊόντων ή την αναγνώριση πιστοποιητικών εκδοθέντων σε άλλα κράτη μέλη σε σχέση με προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία δεν υφίστανται τεχνικές προδιαγραφές.
- 99 Τέλος, όσον αφορά την επιχείρηση που υπέβαλε την καταγγελία στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε η Πορτογαλική Δημοκρατία χωρίς να αντικρουσθεί επί του σημείου αυτού από την Επιτροπή, αφενός, η εν λόγω επιχείρηση δεν προέβη σε κανένα άλλο διάβημα προκειμένου να επιτύχει την έγκριση των προϊόντων της ή την αναγνώριση πιστοποιητικών εκδοθέντων σε άλλα κράτη μέλη και, αφετέρου, ότι από της θεσπίσεως ευρωπαϊκών προτύπων για τα προϊόντα περί των οποίων επρόκειτο στην εν λόγω απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας και από της θέσεως σε ισχύ του διατάγματος 1726/2006, η έγκριση των εν λόγω προϊόντων έπαυσε να είναι υποχρεωτική κατά το μέτρο που τα προϊόντα αυτά υπάγονται στα ως άνω πρότυπα.
- 100 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει μέτρα σχετικά με τους επιχειρηματίες που θίγονται από την επίδικη νομοθετική ρύθμιση, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ και ότι, ενεργώντας κατ' αυτό τον τρόπο, δεν συμμορφώθηκε προς την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας.
- 101 Επομένως, η πέμπτη αυτή αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

- 102 Κατά συνέπεια, η προσφυγή της Επιτροπής, κατά το μέτρο που σκοπεύει να διαπιστωθεί ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 228, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.
- 103 Κατ' ακολουθία, η εν λόγω προσφυγή πρέπει ομοίως να απορριφθεί κατά το μέτρο που σκοπεύει να υποχρεώσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στην καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού λόγω της παραβάσεως αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 104 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία υπέβαλε σχετικό αίτημα και η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)